
ACTA UNIVERSITATIS LODZIENSIS
FOLIA LIBRORUM 8, 1998

Bolesław Świdorski

**HISTORIA KATEDRY BIBLIOTEKOZNAWSTWA
I INFORMACJI NAUKOWEJ UNIwersYTETU ŁÓDZKIEGO
W LATACH 1945–1987**

W okresie międzywojennym – jak wiadomo – nie istniały w naszym kraju studia akademickie w zakresie bibliotekoznawstwa. Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej Uniwersytetu Łódzkiego jest pierwszą tego rodzaju placówką, jaka powstała w Polsce. Powołano ją do życia w 1945 r., kiedy trwały jeszcze działania wojenne. Organizator Katedry, profesor dr Jan Muszkowski, przybył do Łodzi z leżącej w gruzach Warszawy. Pisał on: „W dniu 3 marca 1945 r. po południu w szalejącej zadymce śnieżnej wysiadłem na ulicy Piotrkowskiej z ciężarówki »Czytelnika«, która przywiozła mnie z Warszawy, dokąd dotarłem z Ojrzanowa [pow. Błonie], przemierzywszy piechotą ok. 30 kilometrów. Przybyłem w poszukiwaniu rektora Wolnej Wszechnicy Polskiej prof. dra Teodora Viewegera, w myśl komunikatów wzywających wszystkich do zgłaszania się w przedwojennych warsztatach pracy”¹. Profesor dr J. Muszkowski wszedł wraz z kilkoma innymi naukowcami, mianowicie prof. M. Grotowskim, prof. B. Wilanowskim i dr J. Żukowskim, w skład Komitetu Organizacyjnego Uczelni Państwowej w Łodzi. Komitetowi przewodniczył prof. dr T. Vieweger². 22 III 1945 r. zainaugurowane zostały w uczelni łódzkiej na różnych kierunkach studiów – w tym również w zakresie nauki o książce – zajęcia z studentami. Formalny akt prawny powołujący do życia uczelnię pod nazwą „Uniwersytet Łódzki” ukazał się 24 V 1945 r.³ Pierwsze zebranie Tymczasowego Komitetu Organizacyjnego Studium Bibliotekarskiego odbyło się 10 IX 1945 r.⁴ Oficjalne

¹ J. Muszkowski, *Komitet Organizacyjny Uczelni Państwowej w Łodzi (marzec–czerwiec 1945 roku)*, [w:] *Materiały do dziejów Uniwersytetu Łódzkiego (1945–1950)*, Łódź 1952, s. 29.

² Tamże, s. 29.

³ A. Nadolski, *Zarys rozwoju Uniwersytetu Łódzkiego*, [w:] *Uniwersytet Łódzki 1945–1970*, Łódź 1970, s. 11.

⁴ J. Muszkowski, *Pierwszy etap wyższych studiów bibliotekarskich UŁ (1945/46–1951/52)*, „Bibliotekarz” 1953, R. 20, nr 1, s. 10.

Rozporządzenie Ministra Oświaty w sprawie utworzenia katedr i zakładów naukowych w Uniwersytecie Łódzkim ukazało się 11 II 1946 r. W paragrafie pierwszym Rozporządzenia czytamy: „Tworzy się w Uniwersytecie Łódzkim następujące katedry wraz z połączonymi z nimi zakładami naukowymi: a) na wydziale humanistycznym [...] 38. bibliotekoznawstwa”. W paragrafie drugim zaznaczono: „Rozporządzenie niniejsze wchodzi w życie z dniem ogłoszenia z mocą obowiązującą od 1 września 1945 roku”⁵.

12 VI 1946 r. dr J. Muszkowski został powołany na stanowisko profesora zwyczajnego bibliotekoznawstwa⁶.

Rozwój Katedry nie przebiegał gładko. Kłopoty sprawiało uzyskanie odpowiednich lokali⁷. Zaplecze materiałowe było początkowo słabe, dawał się odczuć brak księgozbioru i wydawnictw dydaktycznych. Powoli trudności te były jednak usuwane. Największe kłopoty sprawiały: koncepcja organizacji studiów bibliotekoznawczych i programy studiów. Początkowo prof. dr J. Muszkowski nawiązywał do wzorów studiów bibliotekarskich prowadzonych w okresie międzywojennym na Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie⁸. Później nastąpiły modyfikacje w tym zakresie. Program studiów był parokrotnie zmieniany. Ministerstwo Oświaty robiło duże trudności z jego zatwierdzeniem. Bibliotekoznawstwo jako samodzielny kierunek studiów – mimo usilnych starań prof. dr J. Muszkowskiego – nie zostało przez Ministerstwo uznane. Zarządzeniem z 1 II 1949 r. wyraziło ono zgodę na specjalizację bibliotekarską w ramach filologii polskiej i historii⁹. Potem doszła specjalizacja w zakresie socjologii. Zmusiło to studentów będących już na czwartym roku do składania egzaminów obowiązujących na wyżej wspomnianych kierunkach. W ten sposób czas studiowania przedłużył się.

W roku akad. 1945/46 bibliotekoznawstwo studiowały 23 osoby. W roku następnym przyjęto 40 słuchaczy. W 1947/48 liczba studiujących powiększyła się do 120¹⁰. Dyplomy magisterskie uzyskały w 1950 r. 2 osoby, w 1951 – 4, a w 1952 r. – 29¹¹.

W *Składzie osobowym i spisie wykładów UŁ* podano, że w roku akad. 1946/47 w Zakładzie Bibliotekoznawstwa UŁ zatrudniona była tylko jedna

⁵ „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty” 1946, nr 3, poz. 69.

⁶ „Przegląd Biblioteczny” 1947, R. 15, s. 52.

⁷ Katedra zajęła pokoje w budynku przy ul. Narutowicza 59.

⁸ H. Więckowska, *Pierwsza w Polsce Katedra Bibliotekoznawstwa*, „Przegląd Biblioteczny” 1969, R. 37, z. 2–3, s. 117 i in.

⁹ Zarządzenie Ministerstwa Oświaty z 1 lutego 1949 r. w sprawie programu studiów i egzaminów w zakresie filologii polskiej na stopień magistra, „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty” z 16 maja 1949, nr 5, poz. 77. Podobne zarządzenie dotyczące programu studiów i egzaminów w zakresie historii na stopień magistra filozofii ukazało się tamże pod poz. 78.

¹⁰ H. Więckowska, *op. cit.*, s. 119.

¹¹ H. Werno, *Katedra Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego 1946–1961*, „Roczniki Biblioteczne” 1961, R. 5, s. 388.

osoba, mianowicie jego kierownik – prof. zwyczajny dr J. Muszkowski¹². W roku następnym starszymi asystentami były Aniela Mikucka i dr Helena Hleb-Koszańska. W roku akad. 1948/49 starszym asystentem była nadal A. Mikucka oraz mgr Witold Nowodworski. Etatowy personel pomocniczy powiększył się w roku akad. 1949/50. Jako starsi asystenci pracowały wtedy A. Mikucka i dr Janina Pelc, a zastępcą asystenta – Zdzisława Brzozowska. W lutym 1950 r. zmarła A. Mikucka¹³. Na jej miejsce zatrudniono jako młodszego asystenta Annę Czekajewską. Stanowisko starszego asystenta w roku akad. 1950/51 zajmowała nadal dr J. Pelc, a zastępcą asystenta była Z. Brzozowska. Nadto na etacie administracyjnym jako asystent bibliotekarz zatrudniona była Anna Borkowska. W roku akad. 1951/52 asystenturę zajmowały mgr Z. Brzozowska i mgr A. Czekajewska. W roku następnym starszym asystentem została mgr A. Czekajewska, a jako asystent pracowała mgr Z. Brzozowska. W roku akad. 1952/53 pracowały one nadal na tych stanowiskach¹⁴.

Dużej pomocy udzielali Katedrze w jej pracy dydaktycznej pracownicy Państwowego Instytutu Książki, który działał w Łodzi w latach 1946–1949. Pomagały także osoby z innych instytucji naukowych i kulturalnych. Zajęcia w ramach prac zleconych prowadzili m. in. A. Łysakowski, H. Hleb-Koszańska, M. Dembowska, W. Nowodworski, A. Gryczowa, H. Więckowska, A. Birkenmajer, W. Budka, J. Augustyniak, J. Pelc¹⁵.

W 1952 r. wprowadzone zostały w kraju studia dwustopniowe: 3-letnie (z specjalizacją bibliotekoznawczą na trzecim roku studiów, tzw. studia zawodowe) i 5-letnie magisterskie. Studia 3-letnie podjęło kilka uniwersytetów w Polsce. Prowadzenie studiów bibliotekoznawczych 2-letnich (studia II stopnia na bazie studiów 3-letnich) Ministerstwo przyznało wówczas tylko Katedrze Bibliotekoznawstwa UŁ¹⁶. Wejście w życie studiów dwustopniowych wymagało ponownego opracowania programów i uzgodnienia ich z Ministerstwem. Żmudne w tym zakresie działania zostały pomyślnie przeprowadzone przez prof. dr J. Muszkowskiego.

23 I 1953 r. prof. dr J. Muszkowski zmarł nagle (atak serca). Był to dotkliwy cios dla Katedry i dla księgoznawstwa polskiego. Odszedł jeden

¹² *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1946–1947*, Łódź 1947, s. 40.

¹³ [Oprac.] T. Lepalczyk, *Mikucka Aniela...*, [w:] *Słownik pracowników książki polskiej*, Warszawa 1972, s. 593–594. A. Mikucka była przez II wojnę światową asystentką przy prowadzonej przez prof. dr J. Muszkowskiego katedrze w Studium Pracy Społeczno-Oświatowej Wolnej Wszechnicy Polskiej w Warszawie.

¹⁴ *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1947–1948*, Łódź 1948, s. 44; *1948–1949*, Łódź 1948, s. 45; *1949–1950*, Łódź 1950, s. 47; *1950–1951*, Łódź 1951, s. 41; *1951–1952*, Łódź 1952, s. 43; *1952–1953*, Łódź 1953, s. 31.

¹⁵ H. Werno, *op. cit.*, s. 384; H. Więckowska, *op. cit.*, s. 119.

¹⁶ H. Werno, *op. cit.*, s. 385–386; H. Więckowska, *op. cit.*, s. 122.

z najwybitniejszych bibliologów polskich, długoletni pedagog i niestrudzony bojownik walczący uparcie o uznanie księgoznawstwa jako studium akademickiego.

Należy jeszcze wspomnieć, że w czasie swej kadencji prof. dr J. Muszkowski doprowadził na Uniwersytecie Łódzkim w 1948 r. do habilitacji dr Adama Łysakowskiego oraz był promotorem w 1952 r. rozprawy doktorskiej Karola Głombiowskiego. Przypomnijmy też, że w roku 1951 ukazało się drugie wydanie *Życia książki* autorstwa zasłużonego profesora¹⁷.

Po prof. dr J. Muszkowskim kierownictwo Katedry objęła dr Helena Więckowska¹⁸, powołana na kontraktowego zastępcę profesora. Jednocześnie pełniła ona funkcję dyrektora Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi¹⁹. Starszym asystentem w Katedrze Bibliotekoznawstwa była mgr Anna Czekajewska, asystentem – mgr Zdzisława Brzozowska²⁰. W roku akad. 1953/54 prof. dr H. Więckowska doprowadziła do magisterium 13 studentów, słuchaczy prof. dr J. Muszkowskiego²¹. Łącznie w latach 1945/46–1953/54 studiowało bibliotekoznawstwo na Uniwersytecie Łódzkim 195 osób. Studia ukończyło 115 słuchaczy, w tym 48 uzyskało dyplom magisterski, a 67 – dyplom zawodowy. Nie ukończyło studiów 80 osób²².

W roku akad. 1954/55 zostały wprowadzone na uniwersytetach polskich jednolite studia 4-letnie. Katedrze Bibliotekoznawstwa UŁ nie przyznano prawa do rekrutacji studentów. Była ona przez dwa lata dydaktycznie nieczynna²³. Prof. dr H. Więckowska pisała: „Mimo zabiegów kierownictwa Uczelni, mimo gorącego apelu młodzieży zaniepokojonej zniesieniem atrakcyjnego kierunku studiów na UŁ, Ministerstwo nie dało się przekonać. Zabrakło Muszkowskiego do walki o Katedrę Łódzką. Nie zdążył przygotować następcy”²⁴.

W roku akad. 1956/57 Katedra uzyskała zezwolenie na prowadzenie 2-letniego studium eksternistycznego dla osób, które ukończyły trzyletnie studia I stopnia²⁵. Do wstępnego egzaminu konkursowego zgłosiło się ponad

¹⁷ Przypomnijmy także, że w 1973 r. w „Studiach o Książce” (t. 3) ukazał się szereg artykułów poświęconych prof. dr J. Muszkowskiemu.

¹⁸ H. Więckowska, *op. cit.*, s. 126.

¹⁹ K. Pieńkowska, *Helena Więckowska. Zarys życia i działalności*, [w:] *Helena Więckowska 1897–1984*, Łódź 1988, s. 9–11.

²⁰ *Skład osobowy i spis wykładów na rok akademicki 1952–1953*, Łódź 1953, s. 31.

²¹ H. Więckowska, *op. cit.*, s. 126–127.

²² Z. Brzozowska, *Absolwenci studiów bibliotekoznawczych Uniwersytetu Łódzkiego i ich praca zawodowa*, [w:] *Z badań klasy robotniczej i inteligencji*, Łódź 1958, s. 200.

²³ W. Polakowska, H. Sanok, M. Kuna, *W obronie Katedry Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego*, „Przegląd Biblioteczny” 1954, R. 22, z. 1, s. 104–107.

²⁴ H. Więckowska, *op. cit.*, s. 127.

²⁵ Zarządzenie Ministerstwa Szkolnictwa Wyższego z 14 II 1955 w sprawie eksternistycznych studiów II stopnia, „Monitor Polski” 1955, nr 17, poz. 177. Por. też M. Kuna, *Katedra*

100 osób. Do egzaminów dopuszczono 75 kandydatów. Na studia w roku akad. 1956/57 przyjęto 32 słuchaczy, a w 1957/58 – 21. Studia miały trwać w zasadzie dwa lata, w niektórych przypadkach przedłużyły się jednak. Ostatecznie studium eksternistyczne zamknięto w roku akad. 1962/63. Z przyjętych 53 słuchaczy studia ukończyło 35 osób²⁶. Studium kierowała, mianowana w 1955 r. profesorem nadzwyczajnym, dr H. Więckowska. Starszymi asystentami, zatrudnionymi na 1/2 etatach, byli mgr Halina Werno i mgr Michał Kuna, pracownicy BUŁ²⁷. W roku 1960 został oddany Bibliotece Uniwersyteckiej nowy gmach. Siedzibę znalazła tu również Katedra²⁸.

W roku 1963 prof. dr H. Więckowska zorganizowała seminarium doktoranckie w zakresie bibliotekoznawstwa. Skupiło ono doktorantów z różnych miast polskich (z Łodzi, Krakowa, Warszawy, Poznania, Bydgoszczy, Rzeszowa)²⁹. Profesor dr H. Więckowska była już wcześniej promotorem kilku prac doktorskich, mianowicie: Marii Dembowskiej (1960 r.), Ireny Treichel (1960 r.), Witolda Nowodworskiego (1960 r.), Heleny Szwejowskiej (1961 r.) i Edwarda Chelstowskiego (1962 r.). W latach późniejszych jeszcze dwie osoby uzyskały pod jej kierunkiem doktorat – Irena Morsztynkiewicz (1967 r.) i Barbara Sordylowa (1969 r.)³⁰. Należy też przypomnieć, że w latach 1964–1968 habilitowały się w Łodzi cztery osoby: dr Bolesław Świdorski, dr Maria Dembowska (1965 r.), dr Helena Kozerska (1968 r.) i dr Irena Barowa (1968 r.)³¹.

W 1968 r. prof. dr H. Więckowska zaczęła czynić starania o powołanie na Uniwersytecie Łódzkim Międzywydziałowego Studium Bibliotekoznawstwa. Opracowany został program, plan zajęć i obsada personalna³². Wniosek

Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego znów dydaktycznie czynna, „Przegląd Biblioteczny” 1956, R. 24, z. 4, s. 366–368 oraz tenże, *Eksternistyczne studium bibliotekarstwa w Łodzi*, „Przegląd Biblioteczny” 1959, R. 27, z. 3, s. 287–288.

²⁶ H. Więckowska, *op. cit.*, s. 128–130.

²⁷ W *Składzie osobowym i spisie wykładów na rok akademicki 1956–1957*, Łódź 1959, s. 35 podano: asystent starszy – mgr Halina Werno; 1957–1958, Łódź 1959, s. 40; 1958–1959, Łódź 1959, s. 39; 1959–1960, Łódź 1960, s. 37 wymieniono jako starszych asystentów w Katedrze Bibliotekoznawstwa mgr Michała Kunę i mgr Halinę Werno; 1960–1961, Łódź 1961, s. 35 figuruje tylko nazwisko H. Werno jako starszego asystenta.

²⁸ Tamże.

²⁹ Tamże.

³⁰ Tamże.

³¹ Tamże.

³² Teczka w Archiwum Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ: „Międzywydziałowe Studium Bibliotekoznawstwa UŁ (wniosek o uruchomienie, program, wniosek o J. Siniarską-Czaplicką na kierownika Studium)”. Pismo: „L.dz. B–VI/2a-64/68. Łódź, dnia 2 października 1968 r. Doc. dr Witold Śmiech Dziekan Wydziału Filologicznego Uniwersytetu Łódzkiego w miejscu. Przesyłam poprawiony wniosek w dwóch egzemplarzach o uruchomienie Studium Bibliotekoznawstwa oraz wniosek o powołanie doc. dr Jadwigi Siniarskiej-Czaplickiej

o uruchomienie Studium zyskał aprobatę Rady Wydziału Filologicznego i Senatu UŁ. Zgodę wyraziło również w roku następnym Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego³³.

30 IX 1969 r. był ostatnim dniem pracy prof. dr H. Więckowskiej, przeszła ona bowiem na emeryturę. Pracowała jako dyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej przez 20 lat, a jako kierownik Katedry Bibliotekoznawstwa UŁ lat kilkanaście.

Z dniem 1 października dyrekturę Biblioteki Uniwersyteckiej w Łodzi i kierownictwo Katedry Bibliotekoznawstwa UŁ przejął doc. dr Bolesław Świdorski, uprzednio wicedyrektor Biblioteki Uniwersyteckiej im. A. Mickiewicza w Poznaniu i wykładowca na Międzywydziałowym Studium Bibliotekoznawstwa UAM³⁴.

W 1969 r., po siedmiu latach zawieszenia czynności dydaktycznych uruchomiono na Uniwersytecie Łódzkim Międzywydziałowe Studium Bibliotekoznawstwa. Podstawę do zorganizowania Studium stanowiło Zarządzenie Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 16 kwietnia 1969 roku³⁵. Międzywydziałowe Studium Bibliotekoznawstwa działało w ramach Katedry Bibliotekoznawstwa UŁ. W roku 1970 Katedra jako samodzielna jednostka organizacyjna została zlikwidowana. Sprawilo to Zarządzenie nr 26 Rektora Uniwersytetu Łódzkiego dotyczące zmiany struktury organizacyjnej uczelni. Zawierało ono klauzulę oznajmującą (paragraf 5), że: „Dotychczasowe jednostki organizacyjne UŁ o charakterze naukowo-dydaktycznym nie objęte postanowieniami niniejszego zarządzenia ulegają zniesieniu”. W Zarządzeniu nie wymieniono Katedry Bibliotekoznawstwa. Nie wspomniano też o Międzywydziałowym Studium Bibliotekoznawstwa UŁ. Sprawa Studium wyjaśniła się w krótkim czasie. Katedra Bibliotekoznawstwa UŁ jako samodzielna

na kierownika Studium. Dyrektor Biblioteki (Prof. dr Helena Więckowska)”. Uwaga odrębna: „Przyjęto jednogłośnie na posiedzeniu: Rady Wydziału w dn. 20 IX 1968, Senatu dn. 2 XII 1968”. Do przejścia kierownictwa Międzywydziałowego Studium Bibliotekoznawstwa UŁ przez doc. dr J. Siniarską-Czaplicką jednak nie doszło. W tej samej teczce znajduje się odrębne pismo prof. dr H. Więckowskiej z 12 IX 1969 r. skierowane do prof. dr Witolda Śmiecha, dziekana Wydziału Filologicznego UŁ, następującej treści: „W związku z moim odejściem na emeryturę od 1 X 1969 Katedra Bibliotekoznawstwa pozostanie bez kierownictwa. Proponuję więc, by tymczasowo jej kierownictwo powierzyć przyszłemu Dyrektorowi Biblioteki, Doc. Dr. Bolesławowi Świdorskiemu, który habilitował się z bibliotekoznawstwa na naszym Uniwersytecie i posiada pełne kwalifikacje do prowadzenia zajęć dydaktycznych w zakresie bibliografii i bibliotekarstwa”.

³³ H. Więckowska, *op. cit.*, s. 131.

³⁴ Międzywydziałowe Studium Bibliotekoznawstwa w Poznaniu zostało zorganizowane wcześniej niż w Łodzi, mianowicie w 1967 r. – Zarządzenie Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 12 września 1967 r., „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego”, nr A-10, poz. 58.

³⁵ Tamże, A-4, poz. 58.

jednostka organizacyjna została natomiast zlikwidowana³⁶. Bibliotekoznawstwo znalazło się w ramach Instytutu Filologii Polskiej (kierowanego przez prof. dr Z. Skwarczyńskiego, ówczesnego rektora UŁ) w obrębie Zakładu Nauk Pomocniczych i Bibliotekoznawstwa. Sytuacja taka trwała blisko półtora roku. Zakończyło ją Zarządzenie Ministra Oświaty i Szkolnictwa Wyższego z dnia 26 stycznia 1972 r.³⁷, na podstawie którego powołany został na Wydziale Filologicznym UŁ Zakład Informacji Naukowej i Bibliotekoznawstwa. Z dniem 2 XI 1981 r. Zakład został przemianowany na Katedrę Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej³⁸, którą to nazwę nosi do dnia dzisiejszego.

Zadaniem uruchomionego w 1969 r. Międzywydziałowego Studium Bibliotekoznawstwa UŁ było kształcenie studentów w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Prowadzono je systemem studiów dziennych. Program nauczania zatwierdzony został przez Ministerstwo Oświaty i Szkolnictwa Wyższego. Na Studium przyjmowano słuchaczy różnych wydziałów z ostatnich dwu lat studiów. Z upływem czasu zaczęto przyjmować również słuchaczy legitymujących się dyplomem magisterskim. (Wymagało to aprobaty dziekana określonego wydziału). W tym przypadku studiowały najczęściej osoby, które pracowały już w bibliotekach lub ośrodkach informacji naukowej i pragnęły podwyższyć kwalifikacje zawodowe. Wielu słuchaczy traktowało te studia jako pomoc w przygotowaniu się do egzaminu państwowego na bibliotekarza dyplomowanego. W roku akad. 1974/75 przyjęto m. in. na Studium – po uzgodnieniu z Dziekanem Wydziału Filologicznego UŁ – także słuchaczy II roku filologii polskiej, którzy studia powyższe odbywali w ramach specjalizacji wprowadzonej na polonistyce. Nauka na Studium trwała cztery semestry. Studium zlokalizowane było w gmachu Biblioteki Głównej UŁ (ul. Matejki 34/38). Zajęcia dydaktyczne, poza kierownikiem MSB, prowadzili doc. dr M. Dembowska (z Biblioteki Narodowej w Warszawie, w latach 1969–1971), dr A. Swieżawski (z Instytutu Historii UŁ), mgr J. Robowski (z Instytutu Celulozowo-Papierniczego w Łodzi) oraz doświadczeni pracownicy Biblioteki UŁ w randze starszych kustoszy dyplomowanych: mgr M. Balcerak, dr J. Dunin, mgr W. Frontczakowa, mgr M. Kuna, mgr K. Pieńkowska, dr H. Tadeusiewicz i mgr Z. Wilińska.

Międzywydziałowe Studium Bibliotekoznawstwa okazało się mało atrakcyjną formą studiowania. Wbrew nazwie i intencjom organizatorów nie stało się ono „międzywydziałowym”, „wielodyscyplinarnym”. Uczęszczali na nie bowiem przede wszystkim słuchacze filologii polskiej. W koncepcji

³⁶ Na likwidację Katedry zwróciła uwagę prof. dr H. Więckowska. Zob. *Katedra Bibliotekoznawstwa Uniwersytetu Łódzkiego*, [w:] *Encyklopedia współczesnego bibliotekarstwa polskiego*, Wrocław 1976, s. 163.

³⁷ „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Oświaty i Szkolnictwa Wyższego” 1972, nr A-2, poz. 11 – pismo skierowane do UŁ: DU-5-0142-150/71/72.

³⁸ Zarządzenie nr 8 Rektora UŁ z 28 października 1981 r.

kierownictwa studiów polonistycznych specjalizacja w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej miała ułatwić słuchaczom znalezienie miejsc pracy nie tylko w szkole. Sprostanie normalnym obowiązkom na głównym przedmiocie studiów było dla pewnej liczby słuchaczy niełatwe. Obciążenie dodatkowymi godzinami w ramach specjalizacji, a zwłaszcza obowiązkowymi praktykami w bibliotekach i ośrodkach informacji, stanowiło dla wielu studentów, zobowiązanych również do praktyk pedagogicznych w szkole, nadmierne obciążenie. W rezultacie z ok. 100 słuchaczy, którzy podjęli dodatkowo studia specjalizacyjne, stosunkowo niewielu ukończyło je pomyślnie. Dziekanat Wydziału Filologicznego UŁ wydał w czasie kilkuletniego trwania MSB tylko 23 świadectwa ukończenia studiów bibliotekoznawczych i z zakresu informacji naukowej.

W roku 1975 uruchomiono studia stacjonarne. Limit naboru kandydatów na I rok studiów, ustalony przez Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, wynosił 50 miejsc. Na I rok studiów zgłosiło się 81 osób. Do egzaminów pisemnych (w lipcu) przystąpiło 77 kandydatów, w wyniku których z dalszego toku egzaminacyjnego odpadły 23 osoby. Egzamin ustny składało 54 kandydatów. Ostatecznie na I rok studiów przyjęto 42 studentów.

Jeszcze więcej zgłoszeń na studia było w roku 1976, mianowicie 127. Egzamin zdało 57 osób, na studia zaś przyjęto – 30.

W latach następnych zainteresowanie studiami było nadal stosunkowo duże. W 1977 r. było 89 zgłoszeń, w 1978 r. – 83. W tych latach przyjęto na studia po 30 osób. W ciągu czterech lat znalazło się na studiach stacjonarnych ok. 130 osób.

W latach osiemdziesiątych liczba kandydatów na studia zaczęła maleć. W roku 1981 na egzamin zgłosiły się 43 osoby, w 1982 r. – 38, w 1983 r. – 52. Na studia przyjęto w 1981 r. 24 studentów, w 1982 r. – 26, w 1983 r. – ponad 20. W 1984 r. przyznano Katedrze rekrutację warunkową. Nabór studentów został jednak przeprowadzony. W 1985 r., mimo że limit przyjęć wynosił 20 miejsc, dopuszczono do studiów – za zgodą władz UŁ – 29 kandydatów. W roku 1986 przyjęto na studia 22 osoby.

Studenci pochodzili przeważnie z Łodzi i z miast ją okalających (ze Zgierza, Łasku, Szczercowa, Łęczycy, Uniejowa, Piotrkowa Trybunalskiego, Tomaszowa Mazowieckiego), ale rekrutowali się też z miejscowości Polski centralnej, północnej i północno-wschodniej.

Plan dziennych studiów magisterskich był zatwierdzony przez Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki³⁹. Z dwóch wariantów: humanistycznego i matematycznego wybrano w UŁ profil humanistyczny. Czas trwania studiów wynosił cztery lata (8 semestrów). Ogólnie na zajęcia przeznaczono

³⁹ Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, nr Du-1-4010 (FP-3/1) 75.

2610 godzin, z czego na wykłady – 930, na ćwiczenia – 720, na konwersatoria – 780 i na seminarium magisterskie – 180. Studentów obowiązywały 22 egzaminy (na I roku 5, na II – 8, na III – 6, na IV – 3). Studia kończył egzamin magisterski. Tok studiów był następujący: I rok – przedmioty ogólne: ekonomia polityczna, filozofia, logika, podstawy nauk politycznych, literatura powszechna (wybrane zagadnienia), wiedza o kulturze literackiej w Polsce, wiedza o rozwoju nauki, elementy pedagogiki społecznej, historia i teoria kultury oraz współczesna kultura w Polsce.

II rok – lektoraty: jęz. rosyjski i jęz. zachodnio-europejski ponadto do wyboru jęz. łański lub zachodnioeuropejski.

III rok – przedmioty kierunkowe: wstęp do bibliotekoznawstwa i informacji naukowej, nauki pomocnicze bibliotekoznawstwa i metody badań, historia książki i jej funkcji społecznej, zagadnienia wydawnicze i księgarskie, bibliotekarstwo, klasyfikacja piśmiennictwa, bibliografia, metodyka i organizacja czytelnictwa, informacja naukowa, kierunki i metodologia badań nauki o książce, biblioteki i informacji naukowej. Formami prezentacji wiedzy były wykłady, ćwiczenia, konwersatoria, proseminaria i seminaria.

IV rok – praktyki: w bibliotekach, ośrodkach informacji, ośrodkach wydawniczych i księgarskich (po I, II i III roku studiów, w okresie wakacji letnich).

Wszyscy studenci byli nadto zobowiązani do udziału w zajęciach wychowania fizycznego (2 godziny tygodniowo) i szkolenia obronnego (8 godzin tygodniowo na III roku studiów, w 5 i 6 semestrze)⁴⁰.

Z upływem lat plany studiów i programy nauczania były modyfikowane (za zgodą Ministerstwa lub władz UŁ).

W dwa lata po zorganizowaniu studiów stacjonarnych uruchomiono studia zaoczne. Na pierwszy rok studiów (rok akad. 1977/78) przyjęto bez egzaminu wstępnego 46 osób. W tej grupie znalazło się 21 słuchaczy z Łodzi (w tym cztery z Biblioteki UŁ), 13 z Warszawy, 4 z Sieradza, po dwie ze Skierniewic i z Piotrkowa Trybunalskiego oraz po jednej z Głowna, Strykowa, Rzgowa i Pajęczna. Kierownikiem studium zaocznego był początkowo dr hab. Jerzy Włodarczyk, następnie dr Ryszard Żmuda, potem doc. dr hab. Hanna Tadeusiewicz.

W realizacji programu oparto się na planie studiów zaocznych zatwierdzonym przez Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki dnia 4 czerwca 1975 roku⁴¹. Podobnie jak dla studiów dziennych, przyjęto w nauczaniu plan studiów o profilu humanistycznym. Studia trwały cztery lata (8 semestrów). Ogólnie na zajęcia przeznaczono 780 godzin (wykłady

⁴⁰ *Plany studiów i programy nauczania przedmiotów kierunkowych. Kierunek studiów: Bibliotekoznawstwo i informacja naukowa. Uniwersytet. Wyższa Szkoła Pedagogiczna. Studia magisterskie (jednolite)*, Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, Warszawa 1976.

⁴¹ Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki, nr Du-1-4012 (FP-1/1) 75.

230 godzin, ćwiczenia 215, konwersatoria 235, seminaria 100). Słuchacze zobowiązani byli do zdania 18 egzaminów (3 na I roku, 6 na II, 7 na III oraz 2 i egzaminu magisterskiego na IV). Studentów obowiązywała praktyka (do wyboru w bibliotekach, ośrodkach informacji naukowej, ośrodkach wydawniczych i księgarniach) w wymiarze dwu tygodni (po II roku studiów) oraz dwutygodniowe praktyki specjalizacyjne (po III roku).

W roku 1978 ukazało się Zarządzenie nr 5 Ministra Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki w sprawie regulaminu studiów dla pracujących w szkołach wyższych podległych Ministrowi Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki⁴².

W roku akad. 1980/82 liczba studentów zaocznych na wszystkich latach studiów wynosiła 142 osoby (rok I – 31 słuchaczy, II – 36, III – 40, IV – 35). W roku 1981 na I roku studiów było 32 słuchaczy, w 1982 – 37. W 1983 r. nie przeprowadzono rekrutacji na studia. W roku 1984 przyjęto 12 osób. W 1985 r. nie uruchomiono I roku studiów. W 1986 r. przyjęto na I rok 12 słuchaczy. Od 1983 r. zainteresowanie studiami zaocznymi – jak wynika z przytoczonych danych liczbowych – zaczęło słabnąć. W roku akad. 1986/87 na studiach tych prowadzono zajęcia tylko dla słuchaczy III roku. Uczestniczyło w nich 15 osób.

Liczba osób, które uzyskały na studiach stacjonarnych i zaocznych dyplomy magisterskie w latach 1979–1987, przedstawiała się następująco:

Rok	Magistranci studiów	
	stacjonarnych	zaocznych
1979	36	
1980	30	
1981	35	5
1982	26	15
1983	35	20
1984	2	23
1985	39	26
1986	60	60
1987	55	28
Razem	209	149

Ogółem więc w ciągu 9 lat dyplomy magisterskie uzyskało 358 osób (w tym 209 na studiach stacjonarnych, a 149 – na studiach zaocznych⁴³).

⁴² „Dziennik Urzędowy Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki” nr 2 z 14 lutego 1978, poz. 6.

⁴³ Dane liczbowe podano na podstawie publikacji: *Szkolnictwo Wyższe. Dane podstawowe*, Ministerstwo Nauki Szkolnictwa Wyższego i Techniki od 1985 r. Ministerstwo Nauki Szkolnictwa Wyższego, Warszawa 1980–1988; 1980, s. 114; 1981, s. 116; 1982, s. 118 i 172; 1983, s. 120, 174; 1984, s. 124, 177; 1985, s. 122, 178; 1986, s. 17, 184; 1987, s. 130, 188; 1988, s. 129, 189.

Studia podyplomowe uruchomiono w 1980 r. Działalność dydaktyczną oparto tu na *Wytycznych organizacyjno-przedmiotowych studiów podyplomowych dla nauczycieli z wykształceniem wyższym magisterskim*⁴⁴.

Rekrutacją objęto pracujących w bibliotekach nauczycieli, którzy – posiadając wykształcenie wyższe – nie mieli specjalistycznego przygotowania w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej. Kandydaci byli kierowani na studia przez właściwe kuratoria oświaty i wychowania. Z biegiem lat objęto naborem również osoby pracujące w innych rodzajach bibliotek niż szkolne i pedagogiczne, ponadto wprowadzono też opłaty za studia. Nie obowiązywały one jednak osób zatrudnionych w bibliotekach szkolnych i pedagogicznych.

Plan studiów podyplomowych i program nauczania opracowano w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej w Łodzi. Studia trwały rok (dwa semestry). Początkowo obowiązywało 180 godzin zajęć. Później liczbę tę zwiększono do 240 godzin. Nauczanie prowadzono trybem studiów zaocznych. W ciągu roku akademickiego odbywało się dziesięć trzydniowych zjazdów. Egzaminy składano po sesji zimowej i letniej. Obowiązywały: po semestrze zimowym – egzaminy z metodyki i organizacji czytelnictwa, bibliografii i informacji naukowej; po semestrze letnim – z literatury dla dzieci i młodzieży, bibliotekarstwa i elementów pedagogiki społecznej. Z pozostałych przedmiotów wymagane było zaliczenie.

Kierownikiem studiów podyplomowych w roku akad. 1980/81 był dr Ryszard Żmuda, a od roku 1981/82 mgr Bogumił Karkowski.

W roku akad. 1982/83 wprowadzono podział na dwie specjalizacje: nauczycielską i ogólną. Pierwsza obejmowała nauczycieli-bibliotekarzy z bibliotek szkolnych i pedagogicznych, druga – pracowników bibliotek publicznych i naukowych. Tę drugą specjalizację uruchomiono spełniając życzenie środowiska zawodowego, co zostało zaakceptowane przez władze Uniwersytetu Łódzkiego.

Na prośbę studentów Wydziału Filologicznego UŁ, którą poparł ówczesny prorektor do spraw nauczania, doc. dr M. Bielski, uruchomiono w roku akad. 1985/86 specjalizację pod nazwą: biblioteki szkolne i pedagogiczne. Miała ona charakter zajęć fakultatywnych. Plan zajęć i program specjalizacji, opracowany w Katedrze Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej, przesłano dziekanowi Wydziału Filologicznego UŁ⁴⁵. Rada Wydziału Filologicznego

Zob. też H. Tadeusiewicz, *Spis prac magisterskich i doktorskich z zakresu nauki o książce, informacji naukowej i czasopiśmiennictwa wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 1950–1980*, Łódź 1983; taż, *Spis prac magisterskich, doktorskich i habilitacyjnych z zakresu nauki o książce... wykonanych w Uniwersytecie Łódzkim w latach 1981–1986*, „Acta Universitatis Lodziensis” 1992, Folia Librorum 3, s. 143–173.

⁴⁴ Pismo Ministerstwa Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki z 25 czerwca 1980 r., nr DU-1-4014–2/2 80.

⁴⁵ Pismo L.Dz.KBiN 384/85 z 19 marca 1985 r.

zatwierdziła je na posiedzeniu 26 IV 1985 r. W roku akad. 1985/86 w zajęciach tych wzięło udział osiem studentek IV roku studiów. W roku następnym w zajęciach specjalizacyjnych uczestniczyło 10 słuchaczy IV roku studiów. W semestrze letnim jednak studenci zrezygnowali z uczestnictwa w zajęciach, wskutek czego przerwano je.

Liczba kandydatów i absolwentów studiów podyplomowych w latach 1980/81–1986/87 przedstawiała się następująco:

Rok akademicki	Kandydaci	Absolwenci
1980/81	22	21
1981/82	16	11
1982/83	37	31
1983/84	50	41
1984/85	44	42
1985/86	24	20
1986/87	25	18
Razem	218	184

Jak wynika z wyżej przedstawionego zestawienia, liczba osób, które zgłosiły się na studia, wyniosła w ciągu siedmiu lat 218. Studia ukończyły 184 osoby.

Największa liczba zgłoszeń kandydatów na studia i absolwentów przypadła na lata 1982/83–1984/85. Zauważmy też, że więcej było zgłoszeń i absolwentów w grupie nauczycielskiej niż ogólnej. W grupie nauczycielskiej studia ukończyły 93 osoby, w ogólnej – 59. (Przypomnijmy, że podział na grupy nastąpił w roku akad. 1982/83, przytoczone dane dotyczą więc lat od 1982/83 do 1986/87).

Przy pozyskaniu etatowych pracowników dydaktycznych dla Międzywydziałowego Studium Bibliotekoznawstwa natrafiono na duże trudności. Mimo wielokrotnie ponawianych starań o etaty, władze Uniwersytetu Łódzkiego nie przyznawały ich. Kierownictwo MSB – jak to już wspomiano – zmuszone było do korzystania z pomocy pracowników Biblioteki Głównej UŁ, którzy w ramach prac zleconych prowadzili na Studium zajęcia dydaktyczne. Sprawa etatów dydaktycznych zaczęła kształtować się pomyślniej dopiero od roku akad. 1975/76, kiedy zainaugurowano studia stacjonarne. Zakład liczył wówczas cztery etaty, które zajmowali: doc. dr hab. B. Świdorski, równocześnie pełniący funkcję dyrektora Biblioteki UŁ, mgr E. Gertner, mgr B. Karkowski i mgr Z. Skibiński. W kilka lat później (rok akad. 1980/81), po zorganizowaniu studiów zaocznych i podyplomowych, liczba pracowników naukowo-dydaktycznych wzrosła do dziewięciu osób. Najlepiej sytuacja etatowa, tak z uwagi na stopnie naukowe, jak i liczbę pracowników, przedstawiała się pod koniec 1986 r. Na etatach naukowo-dydaktycznych pracowało wówczas 17 osób, mianowicie:

kierownik	– prof. dr hab. B. Świdorski
docenci	– dr hab. J. Dunin ⁴⁶ – dr hab. J. Kapuścik (z Warszawy, na 1/2 etatu) ⁴⁷ – dr hab. H. Tadeusiewicz ⁴⁸
starsi wykładowcy	– mgr B. Karkowski – mgr A. Wejman-Sowińska
adiunkci	– dr J. Konieczna – dr J. Robowski (1/2 etatu) – dr Z. Skibiński
starsi asystenci	– mgr B. Jastrzębski – mgr S. Kurek-Kokocińska – mgr M. Kwiatkowska – mgr M. Majzner
asystenci	– mgr P. Lewkowicz – mgr M. Mozer
asystent stażysta	– mgr M. Robowski.

Z Katedry odeszły dwie osoby: dr E. Gertner (adiunkt, w roku 1985) i dr R. Żmuda (adiunkt, w roku 1983). Wyrotowanych zostało dwóch pracowników: mgr J. Smejda (1986 r.) i mgr A. Teresińska (1986 r.).

Należy też wspomnieć, że w pracy dydaktyczno-naukowej Katedry przez wiele lat pomagał efektywnie prof. dr J. Starnawski, kierownik Katedry Literatury Staropolskiej i Nauk Pomocniczych (Wydział Filologiczny UŁ).

Do obowiązków pracowników naukowo-dydaktycznych należy – jak wiadomo – nie tylko kształcenie i wychowywanie studentów, lecz także pomnażanie wiedzy w obranej dziedzinie naukowej, co wiąże się z uzyskiwaniem stopni naukowych. Sprawy te nie przebiegały łatwo. Pracownicy Katedry przekraczali często czas przeznaczony na uzyskiwanie stopni naukowych, a to groziło wyrotowaniem z pracy. O dwóch przypadkach zwolnień z pracy na skutek przekroczenia obowiązkowego czasu na zrobienie doktoratu wspomniano już wyżej (mgr. J. Smejda i mgr A. Teresińska). W 1974 r. doktorat na Uniwersytecie Łódzkim uzyskał J. Robowski, którego głównym miejscem pracy był Instytut Celulozowo-Papierniczy w Łodzi

⁴⁶ Doc. dr hab. Janusz Dunin habilitował się na podstawie pracy: *Rozwój cech wydawniczych polskiej książki literackiej*, „Acta Universitatis Lodziensis” 1982, Folia Scientiarum Artium et Librorum 4, s. 320. Habilitacja odbyła się w 1983 r. na Wydziale Filologicznym UŁ.

⁴⁷ Doc. dr hab. Janusz Kapuścik habilitował się na podstawie pracy: *W. A. Maciejowski i jego „Piśmiennictwo polskie”*. *Między bibliografią a historią literatury*, Książka i Wiedza, Warszawa 1985, s. 306, nlb. 5. Habilitacja odbyła się na Wydziale Filologicznym UŁ w 1984 r.

⁴⁸ Doc. dr Hanna Tadeusiewicz habilitowała się na Wydziale Filologicznym UŁ w 1982 r. po przedstawieniu pracy: *Drukarstwo polskie drugiej połowy XIX wieku w świetle fachowych czasopism drukarzy z lat 1872–1900. Problematyka zawodowa i społeczna*, nlb. 1. „Acta Universitatis Lodziensis” 1982, Folia Scientiarum Artium et Librorum 5, s. 218.

(promotor prof. dr H. Więckowska). W 1979 r. doktoryzował się, luźno związany z Katedrą, Z. Skibiński (doktorat w zakresie historii literatury polskiej na Wydziale Filologicznym UŁ). Pracując w Katedrze od 1979 r. R. Żmuda zaangażowany został już jako doktor (doktorat zrobił w ATK w Warszawie w 1977 r.). W 1983 r. stopień doktora uzyskały na Wydziale Filologicznym UŁ dwie osoby pracujące w Katedrze: E. Gertner i J. Konieczna. Promotorem w obu przypadkach był doc. dr hab. B. Świdorski. Na następne doktoraty czekano kilka lat, do roku 1988 i 1989⁴⁹.

Trzej docenci: dr hab. J. Włodarczyk, dr hab. H. Tadeusiewicz i dr hab. J. Dunin rozpoczęli pracę w Katedrze już z tymi stopniami naukowymi. Przedtem byli oni pracownikami Biblioteki UŁ. Najwcześniej podjął pracę na etacie w Katedrze doc. dr J. Włodarczyk, mianowicie w 1979 r. (habilitował się na Wydziale Prawa i Administracji Uniwersytetu Warszawskiego w 1974 r. na podstawie pracy: *Sejmiki łeczyckie*, Uniwersytet Łódzki, Łódź 1973, s. 336. Docent dr hab. H. Tadeusiewicz rozpoczęła pracę w Katedrze w 1983 r., a doc. dr hab. J. Dunin w 1985 r. W 1986 r. podjął pracę w Katedrze doc. dr hab. J. Kapuścik (początkowo w niepełnym wymiarze godzin).

Katedra Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ przyciągała również inne osoby spoza Łodzi. Doktoryzowali się na Uniwersytecie Łódzkim: mgr E. Szwalbe z Warszawy (1977 r.), mgr K. Szypszak z Olsztyna (1981 r.) oraz mgr E. Pigoń i mgr E. Mostowicz, oboje z Warszawy. Kierownik Katedry recenzował też kilka prac doktorskich broniących na Uniwersytecie Łódzkim (mgr J. Maj – 1975 r., mgr K. Tittenbrum – 1985 r.), na Uniwersytecie Wrocławskim (mgr K. Szczehura – 1988 r.), na ATK w Warszawie (mgr R. Żmuda – 1977 r.) i na Uniwersytecie Warszawskim (mgr W. Babik – 1992 r.). Był także recenzentem kilku prac habilitacyjnych (dr J. Dunina w 1983 r., dr J. Kapuścika w 1985 r., dr J. Ratajewskiego w 1985 r. i dr Z. Żmigrodzkiego – tych dwu ostatnich na Uniwersytecie Wrocławskim).

Należy wspomnieć, że pod względem liczby studentów Katedra zajmowała w obrębie kierunków nauczania na Wydziale Filologicznym UŁ, w niektórych latach, poczesne miejsce. Tak np. w roku 1980 znalazła się na trzeciej pozycji z 319 słuchaczami (na pierwszym miejscu była filologia polska – 733 słuchaczy, na drugim – filologia rosyjska – 349 studentów; dalsze miejsca zajmowały filologia angielska – 287 słuchaczy, germańska – 226, romańska – 124, klasyczna – 41)⁵⁰. Lepiej jeszcze kształtowała się sytuacja w latach 1981–1983, kiedy to znalazła się na drugiej pozycji z odpowiednio 332, 326

⁴⁹ W roku 1988 doktoryzowała się we Wrocławiu mgr M. Majzner (promotorem była doc. dr hab. H. Tadeusiewicz). W 1989 r. doktoraty uzyskali mgr B. Jastrzębski, mgr M. Kwiatkowska i mgr S. Kurek-Kokocińska (promotorem był doc. dr hab. B. Świdorski).

⁵⁰ *Szkolnictwo wyższe. Dane podstawowe*, Ministerstwo Nauki, Szkolnictwa Wyższego i Techniki. Departament planowania i finansowania, Warszawa 1981, s. 116, 172; 121, 173; 122, 174; 119, 120; 121, 120.

i 312 słuchaczami. Pierwsze miejsce zajmowała filologia polska, na której w 1981 r. studiowało 711 osób, w 1982 – 641, a w 1983 – 668⁵¹.

W skali ogólnopolskiej, po zsumowaniu liczby słuchaczy, którzy studiowali bibliotekoznawstwo i informację naukową na poszczególnych uniwersytetach w latach 1975–1987, Katedra w Łodzi pod względem liczby studentów znalazła się na siódmym miejscu, a pod względem absolwentów – na piątym. Globalną liczbę studentów i absolwentów bibliotekoznawstwa i informacji naukowej z lat 1975–1987 ilustruje tabela:

Uniwersytet	Studenci	Absolwenci
Warszawski	5 188	723
Wrocławski	5 160	916
im. A. Mickiewicza w Poznaniu	4 860	1 084
Śląski	4 253	685
Jagielloński	3 266	281
im. M. Curie-Skłodowskiej w Lublinie	3 126	332
Łódzki	2 991	358
im. M. Kopernika w Toruniu	2 166 ^a	297
Gdański	1 560 ^b	281
Szczeciński	111 ^c	57 ^d

^a Dane za lata 1976–1987.

^b Studia tylko dla pracujących.

^c Lata 1985–1987.

^d *Szkolnictwo wyższe...*, Warszawa 1976–1988.

Profesor dr J. Muszkowski, przybyły z Warszawy do Łodzi w czasie, kiedy jeszcze II wojna światowa nie była zakończona, był pionierskim założycielem Katedry Bibliotekoznawstwa w Łodzi, pierwszej tego rodzaju placówki w Polsce. Profesor dr H. Więckowska, która przejęła po prof. dr J. Muszkowskim kierownictwo Katedry (również przybyła z Warszawy), kontynuowała – z przerwami – jego dzieło. Owocną działalność rozwinęła na polu podnoszenia poziomu naukowego bibliotekarzy, doprowadzając kilkanaście osób do doktoratu i przyczyniając się do uzyskania przez kilka osób habilitacji. Kontynuatorem dzieła wielkich poprzedników starał się być autor niniejszego artykułu (przybyły z Poznania), który uruchomił ponownie studia w zakresie bibliotekoznawstwa i informacji naukowej w Łodzi, trwające do dziś dnia.

30 IX 1987 r. był ostatnim dniem kadencji prof. dr B. Świdorskiego (przeszedł na emeryturę). Kierownictwo Katedry Bibliotekoznawstwa i Informacji Naukowej UŁ przejęła po nim 1 X 1987 r. doc. dr Hanna Tadeusiewicz.

⁵¹ Tamże, Warszawa 1982, s. 118, 172; 121, 173; Warszawa 1983, s. 120, 174; 123, 175; Warszawa 1984, s. 122, 177–178; 126, 178.

*Bolesław Świdorski***HISTORY OF THE DEPARTMENT OF LIBRARY AND INFORMATION
SCIENCE OF UNIVERSITY OF ŁÓDŹ IN PERIOD 1945–1987**

The first Department of Library Science in Poland was founded at the University of Łódź in the year 1945 by Professor Jan Muszkowski who became its Head. He was an eminent specialist in bibliography. He died in 1953 as a person of great merit. Professor Helena Więckowska took over the Chair being at the same time the Director (Librarian) of the University Library in Łódź. She supervised the MA (Mgr) dissertations of Professor Muszkowski's students. In the years 1954–1956 no permission was given to enrol students. Extramural studies were, however, conducted in the years 1956/57–1962/63. Moreover, in 1963 doctoral studies were organized. In 1969 Professor Więckowska retired and docent dr hab. (later Professor) Bolesław Świdorski became Head of the Department and Director (Librarian) of the University Library in Łódź. In his time, the following studies were organized: interdepartmental studies of library science in 1969; stationary studies in 1975; extramural studies in 1977; post-diploma studies in 1980. During the period from 1975–1987, the year when Professor Świdorski retired, 358 students finished stationary and extramural studies and 184 students finished post-diploma studies.